

УДК: 336.763

*А. М. Слободяник,
кандидат економічних наук, ст. викладач кафедри біржової діяльності і торгівлі,
Національний університет біоресурсів і природокористування України, м. Київ
О. В. Трішін,
магістрант, Національний університет біоресурсів і природокористування України, м. Київ*

ПРАКТИЧНЕ ВИКОРИСТАННЯ ФУНДАМЕНТАЛЬНОГО АНАЛІЗУ ДЛЯ ПРОГНОЗУВАННЯ СВІТОВИХ РИНКОВИХ ЦІН НА СОЮ

*A. M. Slobodyanik,
Ph.D. in Economics, senior lector of the department of Exchange Activity and Trade, National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine, Kyiv
O. V. Trishin,
Master, National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine, Kyiv*

PRACTICAL USE OF FUNDAMENTAL ANALYSIS FOR FORECASTING GLOBAL MARKET PRICES FOR SOYBEANS

Статтю присвячено особливостям здійснення фундаментального аналізу при прогнозуванні світових ринкових цін на сою. Проаналізовано стан та тенденцію зростання виробництва та споживання сої в світі, що пояснюється зростанням споживання сої а також збільшенням об'ємів перехідних запасів сої. Проаналізовано особливості ціноутворення сої, де вагомий вплив мають політичні відносини між найбільшими експортерами та імпортерами цього товару, такими як США, Китай, Бразилія та Аргентина. Обґрунтовано, що при здійсненні фундаментального аналізу важливим є процес ідентифікації та оцінки факторів які впливають на цінову динаміку.

The article is devoted to the peculiarities of the implementation of fundamental analysis in forecasting world market prices for soybeans. The state and tendency of growth of soybean production and consumption in the world is analyzed, which is explained by the growth of soybean consumption as well as by increasing the volumes of soybean transitional stocks. The peculiarities of soybean pricing are analyzed, where the political relations between the largest exporters and importers of this product, such as the USA, China, Brazil and Argentina, have a significant influence. It is substantiated that during the implementation of the fundamental analysis, the process of identification and evaluation of factors influencing price dynamics is important.

Ключові слова: фундаментальний аналіз, ринок сої, ринок сільськогосподарської продукції, товарний ринок, вплив фундаментальних факторів.

Keywords: fundamental analysis, soybean market, agricultural market, commodity market, influence of fundamental factors.

Постановка проблеми. На сьогодні ринок аграрної продукції України є невід’ємною частиною світового товарного ринку. В умовах конкуренції від учасників ринку вимагається прийняття кваліфікованих рішень щодо купівлі-продажу активів для забезпечення стабільних прибутків. Для отримання очікуваних прибутків від торгових операцій кожен із учасників повинен знати і аналізувати цілий ряд факторів, що впливають на ринкові ціни та курси і породжують тенденції зростання чи зниження. В світовій практиці основним інструментом, який дозволяє прогнозувати рух ринкових цін є фундаментальний аналіз.

Фундаментальний аналіз вивчає рух цін під впливом макроекономічних чинників. Школа фундаментального аналізу ринку сільськогосподарської продукції виникла з розвитком прикладної економічної науки. Основою якої є знання про макроекономічне життя суспільства і вплив на динаміку цін конкретних товарів [1].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематикою здійснення фундаментального аналізу займаються такі провідні науковці біржової діяльності, серед яких можна виділити праці зарубіжних авторів, а саме Дж. Мерфі, Е. Наймана, А. Ерліх, Дж. Швагера, Дж. Корд’єра, М. Гросса та ін. Значну увагу особливостям здійснення технічного аналізу також приділяють і вітчизняні дослідники біржової діяльності, зокрема, М. Солодкий, В. Яворська, О. Сохацька, І.Роговська-Іщук, С.Вінницький, Л. Примостка та інші.

Метою даної статті є огляд сучасного стану світового ринку сої, розкриття особливостей здійснення фундаментального аналізу на цьому ринку та виявлення основних факторів які впливають на формування світових цін на сою.

Виклад основного матеріалу. Фундаментальний аналіз розглядається як самостійний підхід, що застосовується аналітиками та інвесторами на світових ринках у процесі ухвалення інвестиційних рішень.

Інституції, які займаються фундаментальним аналізом цін товарних ринків уважно стежать за економічними, політичними і природними факторами, що впливають на співвідношення попиту та пропозиції. До таких факторів на ринку сої відносять: величина врожаю (перспективи врожаю), обсяги перехідних запасів, погодні умови, політика урядів країн щодо учасників цього ринку, виробників, участь держави як агента цього ринку.

Світове виробництво сої залежить від урожайності, розмірів посівних площ, погодних умов і агротехніки. Врожайність безпосередньо впливає на позицію і дії торговців на ринку. Від урожайності залежить, наскільки високими або низькими будуть ціни.

Для того щоб отримувати актуальну інформацію про стан виробництва продукції потрібно регулярно стежити за державними і приватними звітами про сільськогосподарське виробництво. Найбільш детальна інформація про виробництво та споживання сільськогосподарських товарів надається Міністерством сільського господарства США. У звітах, що видаються є можливість отримати інформацію про обсяги заготівлі товарів у попередньому році та про передбачувані площі посіву в наступному маркетинговому році, дізнатись прогноз очікуваного врожаю та обсяги отриманої продукції за попередні роки (рис.1).

Рис. 1. Рівень світового виробництва та споживання сої

Джерело: побудовано автором на основі звітів USDA

За останні п’ять років спостерігається тенденція щодо зростання виробництва та споживання сої в світі, зокрема в 2016–2017 маркетинговому році склало 351,32 млн. т, що на 83,26 млн.т більше порівняно з 2012–2013

роком. Збільшення об'ємів пояснюється зростанням споживання сої, яке в 2016–2017 році склало 3332,95 млн.т, що на 67,7 млн.т більше порівняно з 2012–2013 маркетинговим роком.

Також слід зазначити, що з кожним роком відбувалось збільшення об'ємів перехідних запасів сої. Перехідний запас – це кількість товару в кінці торгового року.

Важливим показником при здійсненні фундаментального аналізу сої є співвідношення кінцевих запасів на кінець маркетингового року до об'єму споживання, назва цього показника Stocks-to-Use Ratio (SU)[2]. Цей показник має важливий вплив на ціноутворення. Але при використанні даних про співвідношення перехідних запасів для визначення динаміки цін також необхідно враховувати інші чинники. Наприклад, розміри майбутнього врожаю, споживання чи погодні умови можуть мати більший вплив при формуванні ф'ючерсної ціни на сою. На рис. 2 відображена динаміка показника SU по сої за останні п'ять років.

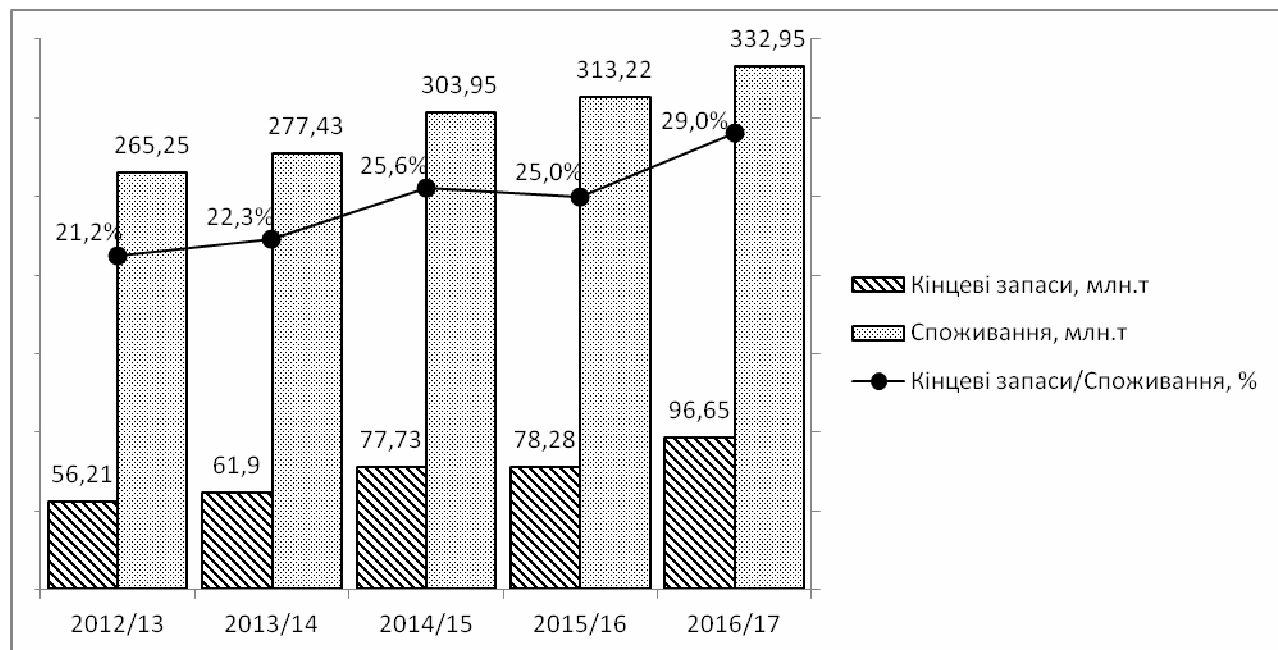

Рис. 2. Динаміка показника SU сої

Джерело: побудовано автором на основі звітів USDA

Рівень перехідних запасів в 2016–2017 маркетинговому році в співвідношенні до споживання становить 29%, це на 7,2% більше порівняно 2012–2013 роком. Можна побачити стійку тенденцію до зростання показника SU, зростання цього показника може зумовити зниження ціни внаслідок перевищення пропозиції над попитом.

На ціни сільськогосподарської продукції впливають також економічні умови окремих країн, структура експорту та імпорту споживання товару. В світовій торгівлі найбільший вплив на ціноутворення мають ті країни, які займають найбільшу частку в структурі імпорту та експорту (рис. 3).

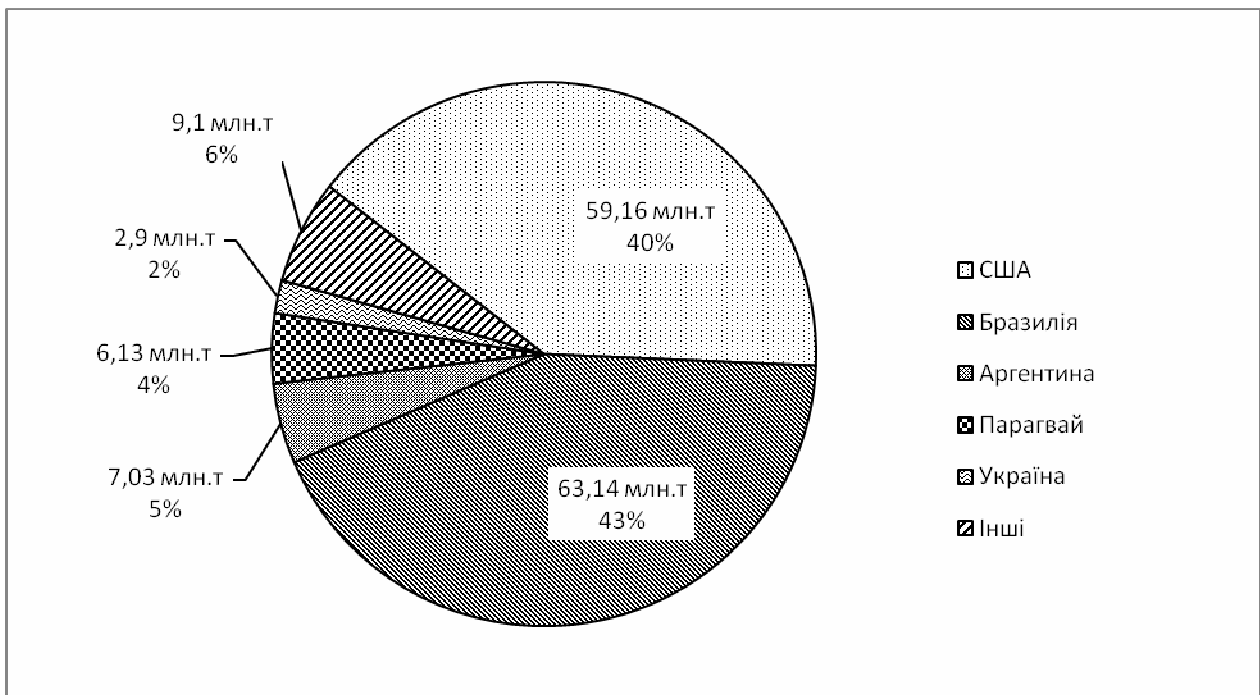

Рис. 3. Структура експорту сої в 2016/17 МР
Джерело: побудовано автором на основі звітів USDA

Найбільшими експортерами сої в світі на сьогоднішній день є: Бразилія, частка якої в структурі становить 43%, друге місце посідає США з часткою 40%, на третьому місці Аргентина з часткою 5%. Отже, варто зазначити, що в структурі експорту сої більшу частину займають три найбільших експортери. Аналіз економічних, політичних та погодних умов зокрема чотирьох найбільших експортерів має найбільший вплив на формування світових цін на сою.

Основним імпортером сої є Китай, який в структурі займає частку 65% (93,5 млн.т), друге місце займає Європейський Союз з часткою 9% (13,47 млн.т) (рис. 4).

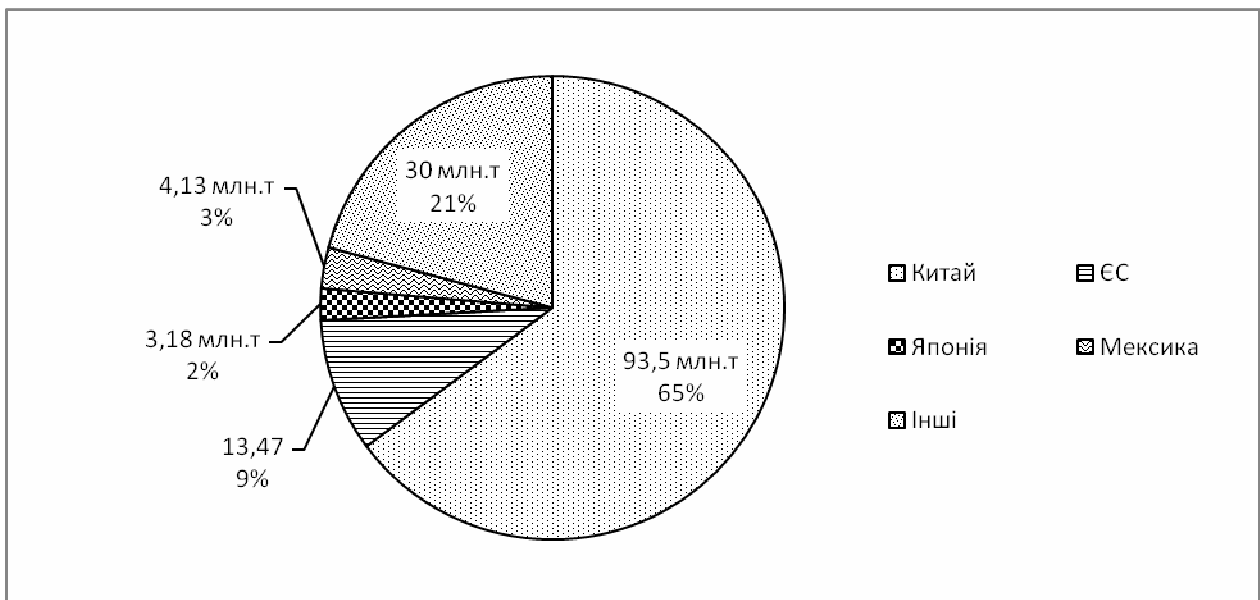

Рис. 4. Структура імпорту сої в 2016/17 МР
Джерело: побудовано автором на основі звітів USDA

Сільськогосподарські товари, як правило, мають характерні сезонні тенденції. При зборі врожаю на світовому ринку зростає рівень пропозиції і відповідно ціна на актив знижується і навпаки ціна починає зростати в період сівби та дозрівання. Основні врожаї сої відбуваються двічі на рік (кожні шість місяців). В США збір соєвих бобів здійснюється у період з вересня по листопад, тоді як збір урожаю в Бразилії та Аргентині відбувається в період з березня по червень (рис. 5).

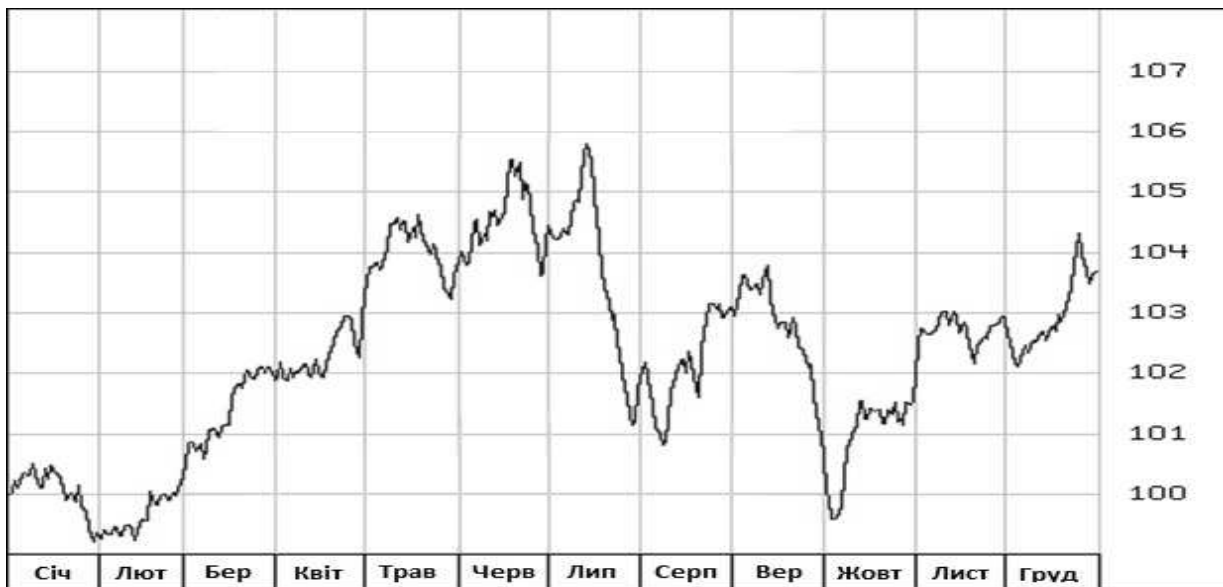

Рис. 5. Сезонність ціни ф'ючерса на сою

Джерело: www.seasonalcharts.com/future_farmprodukte_soybean.html

В період з вересня по жовтень спостерігається тенденція до зниження ціни. Однією з причин цього зниження є початок збору врожаю в США, що в свою чергу збільшує рівень пропозиції на світовому ринку. Однак сезонні цінові моделі можуть руйнуватися під впливом інших факторів, таких, як значний експорт або імпорт, стихійні лиха, зміни на ринку праці тощо.

Важливий вплив на ціноутворення сої має невизначеність, яку вносять погодні умови, які можуть викликати більше занепокоєння на ринку, ніж усі інші чинники, разом взяті[1]. Важливий вплив на ціну сої мають такі погодні фактори: кількістю опадів, термінами настання заморозків і морозів, температура в період вегетації та її вплив на рівень врожайності. Найбільший вплив на ціну сої погодні фактори відіграють в таких країнах, як Бразилія, США та Аргентина. Наприклад, протягом лютого 2018 року спостерігалось постійне зростання ціни спричинене затяжними зливами в Південній Америці (рис.6) [3].

Рис. 6. Графік ціни ф'ючерса на сою

Джерело: www.barchart.com/futures/quotes/ZSK18/price-history/historical

Отже, погодні умови в країнах, які є найбільшими виробниками сої мають важливий фундаментальний вплив на формування ціни. Внаслідок несприятливих погодних умов можливе зниження урожайності культури, що суттєво впливає на рівень цін і змінює баланс попиту та пропозиції. Тобто погодні фактори мають суттєвий вплив на ринок сої.

Крім цього, також слід враховувати ситуацію на фінансових ринках: інфляція піднімає рівень цін на сільськогосподарську продукцію, дефляція, навпаки, знижує їх. Не менш важливий вплив на формування цін має політика, що проводиться різними урядами відносно сільськогосподарського виробництва, може впливати на ціни товарів як в окремій країні, так і у світовому масштабі.

Особливу увагу звертають на товари, ціни на які регулює уряд. Наприклад, у США на п'ять із шести товарів, що продаються на ф'ючерсних ринках, ціни регулюються, в тому числі і на соєві боби [1].

Політичні та торгові відносини між країнами мають особливе значення у формуванні ціни на сою. Найбільший вплив на ціноутворення сої мають політичні відносини між найбільшими експортерами та імпортерами цього товару, такими як США, Китай, Бразилія та Аргентина. Загострення торгових стосунків між США та Китаєм протягом березня-квітня 2018 року призвело до зростання волатильності на ринку сої після введення Китаєм ставки імпортного мита для сої США в розмірі 25% [4].

Висновки. Для здійснення фундаментального аналізу при прогнозуванні цін – слід виділити такі основні фактори, як: світовий баланс попиту і пропозиції на продукцію, структура світового експорту та імпорту, динаміка зміни кінцевих запасів, сезонні тенденції виробництва, погодні умови, ситуація на фінансових ринках та політичні відносини між країнами. Підсумовуючи, можна сказати, що при здійсненні фундаментального аналізу доволі складним та трудомістким процесом є ідентифікація та оцінка факторів які прямо чи опосередковано впливають на цінову динаміку.

Література.

1. Сохацька О. Фундаментальний та технічний аналіз цін товарних та фінансових ринків: навч. посіб. / О.Сохацька, І.Роговська-Іщук, С.Вінницький – К.: Кондор, 2012. – 305 с.
2. Інформаційний ресурс Futures Trading Charts – Stocks-to-use ratio. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://futures.tradingcharts.com/learning/stocks_to_use.html
3. Обильные дожди могут повлиять на урожай сои в Аргентине и Бразилии [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://agroportal.ua/news/mir/obilnye-dozhdi-mogut-povliyat-na-urozhai-soi-v-argentine-i-brazilii/#>
4. Timeline of the Escalating U.S.-China Trade Dispute. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.bloomberg.com/news/articles/2018-04-06/tit-for-tat-timeline-of-the-escalating-u-s-china-trade-dispute>
5. Інформаційний ресурс Barchart. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.barchart.com>
6. Інформаційний ресурс The seasonality of the futures market. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.seasonalcharts.com>
7. Інформаційний ресурс United States Department of Agriculture. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.usda.gov>

References.

1. Sokhats'ka O., Rohovs'ka-Ischuk I., Vinnys'kyj S. (2012) Fundamental'nyj ta tekhnichnyj analiz tsin tovarnykh ta finansovykh rynkiv [Fundamental and technical analysis of commodity and financial market prices], Kondor, Kyiv, Ukraine
2. Information resource Futures Trading Charts (2018), “Stocks-to-use” ratio Free Quotes & Charts for Commodities, available at: http://futures.tradingcharts.com/learning/stocks_to_use.html (accessed 16.04.2018)
3. Heavy rains can affect the yield of soybeans in Argentina and Brazil (2018), available at: www.agroportal.ua/news/mir/obilnye-dozhdi-mogut-povliyat-na-urozhai-soi-v-argentine-i-brazilii/# (accessed 18.04.2018)
4. Timeline of the Escalating U.S.-China Trade Dispute (2018), available at: <https://www.bloomberg.com/news/articles/2018-04-06/tit-for-tat-timeline-of-the-escalating-u-s-china-trade-dispute> (accessed 17.04.2018)
5. Information resource Barchart (2018), available at: <https://www.barchart.com> (accessed 20.04.2018)
6. Information resource The seasonality of the futures market (2018), available at: <http://www.seasonalcharts.com> (accessed 21.04.2018)
7. Information resource United States Department of Agriculture (2018), available at: <https://www.usda.gov> (accessed 20.04.2018)

Стаття надійшла до редакції 05.05.2018 р.